

GEO Certified®

GEO Certified® Report Golf & Country Club Lauswolt

Prepared by Independent Verifier, Paul van Kan

Certified by GEO Foundation: October 2020
Valid until: October 2025

“De audit is zeer goed voorbereid door een team van 7 betrokken leden die tezamen professionaliteit uitstralen waarbij alle kennisvelden gedekt zijn. Het draagvlak voor duurzaam beleid en management binnen de club is groot en ook de hoge mate van zelfredzaamheid is een compliment waard.”

Paul van Kan

GEO accredited Independent Verifier

Introduction

GEO Foundation is pleased to confirm that Golf & Country Club Lauswolt has successfully achieved GEO Certified® status for its outstanding work to foster nature, conserve resources and support the community.

GEO Certified® is the most respected certification for golf, based on a credibly and transparently developed modern sustainability Standard of best practice.

Golf & Country Club Lauswolt has:

1. Met the required certification criteria for sustainable golf operations
2. Successfully completed the official third-party verification process
3. Successfully passed the final evaluation by GEO Certification Ltd. (autonomous subsidiary of GEO Foundation)

GEO agreed with the conclusions of the official verification report, that, having achieved all mandatory criteria; and with specific Continual Improvement Points set for the future, Golf & Country Club Lauswolt should be awarded GEO Certified® status.

For the certification period stated above, Golf & Country Club Lauswolt can therefore claim a position as a leader in advancing sustainability in golf – making important contributions in protecting nature, conserving resources and strengthening communities.

The GEO Certified® Report that follows comments on the actions undertaken against the criteria, as observed by the Independent Verifier during the assurance process.

Certification is nearly always the result of a dedicated team effort resulting in many practical and valuable social and environmental results around the golf course, maintenance facility and clubhouse. These dedication and leadership qualities are an important part of ensuring the resilience of the golf facility and the golf industry into the future and also as part of society's wider effort to pull together for people and planet.

We congratulate all involved.

Jonathan Smith
Founder and Executive Director, GEO Foundation
GEO Certification Ltd. Board Member

Kelli Jerome
Executive Director, GEO Foundation

Richard Allison
Manager, GEO Certified Facilities

Verification and Certification

Verification

The official third-party audit was carried out by an independent verifier, accredited by GEO to undertake verifications of golf facilities applying for certification.

Verification involves reviewing practices and data, using the International Voluntary Standard for Sustainable Golf Operations as the guide to ensure comprehensive and consistent evaluation of performance. A detailed verification report is submitted for evaluation by GEO Certification Ltd, a subsidiary of GEO Foundation.

Certification

GEO Certification Ltd, an autonomous subsidiary of GEO Foundation [both not-for-profit entities], undertook a full review of all content submitted through the OnCourse® online platform and the report submitted by the verifier, ensuring:

- Comprehensiveness – that activities undertaken touched on all elements of the Standard
- Consistency – that the verification approach was balanced, well weighted and with consistent depth of evaluation across each theme
- Accuracy - matching the verification report with evidence submitted by the golf facility to ensure statements and claims were accurate

GEO Foundation is an international not-for-profit founded to advocate, support and reward sustainability in and through golf. Over more than ten years, the group has worked collaboratively with dozens of golf industry associations and government and non-government organisations around the world, to help golf become a sustainability leader, striving for a net positive social and environmental impact. In addition to managing and assuring GEO Certified®, GEO Foundation also provides a suite of credible, practical programmes for golf facility management, new golf developments and golf tournaments called OnCourse®, often delivered in partnership with national golf bodies. Find out more at www.sustainable.golf

Credibility

GEO Certified® is part of the ISEAL Alliance, a group of the world's foremost credible certification systems including Fairtrade, Rainforest Alliance, Forest Stewardship Council, Marine Stewardship Council and many others. GEO Foundation earned and retains full membership of the ISEAL Alliance global association following a rigorous evaluation against the ISEAL Codes of Credibility in Sustainability Standards and Certification. The ISEAL Codes cover standard-setting, assurance, and monitoring and evaluation. Find out more at www.isealliance.org

Verifier's Report

The Sustainability Agenda for golf covers the following themes and action areas:

THEMES	ACTION AREAS
Nature	• Habitats & Biodiversity • Turfgrass management • Pollution prevention
Resources	• Water • Energy • Materials
Community	• Partnerships & Outreach • Golfing & Employment • Advocacy & Communications

Included below are the observations made by the Independent Verifier against each item in the Standard.

NATURE			
N1 Habitats and Biodiversity			
Objectives	Requirements	Mandatory Practices	Verifier Notes
N1.1 Understand the site and surroundings	N1.1.1 Sound understanding of the nature and landscape value of the site	Map all habitats and vegetation types on the site; Regularly update landscape / biodiversity surveys	Golfbaan ligt in landgoederenzone bij Beetserzwaag op landschappelijke gradiënt van dekzand naar beekdal: Professionele flora en fauna inventarisatie (Hosper & Timmerman, 2018), voorzien van adviezen beheer en inrichting; alle

			soortgroepen, nachtvinders volgen (2020) bijzondere vegetaties in dal Koningsdiep en in natte laagtes van dekzandruggen; Monitoringsplan opgenomen in beheerplan (2014)
	N1.1.2 Knowledge of legal designations for protected areas, habitats and species	Understand legal responsibilities for protected landscapes and species; Record and monitor protected, endangered, or rare species found on the site	NNN in beekdal Koningsdiep is belangrijke schakel tussen twee Natura 2000-gebieden; vanuit Natura 2000 geen consequenties voor golf of beheer; Landgoed valt onder Natuurschoonwet; VTA laanbomen en andere bomen door greenkeeper en assistent in opleiding hoge dunningen bosvakken uitbesteed (cyclus van 6 jaar) aan Bosgroep Noord; Natuurlijke bosverjonging in open gekapte plekken gestart winter 2018/2019; Droogteschade 3 droge jaren bosvakken en heide valt mee; Aangepaste verlichting driving range ivm vleermuizen (geen masten maar bodemlicht, gebruik gemaakt van vleermuisvriendelijk 'warm' licht)
	N1.1.3 Understanding and respect for cultural heritage	Protect any archaeological, historical or cultural designations on the site	Herstel historische lanen vrijwel gereed, bomen slaan goed aan ondanks droge jaren; Historisch ronddeel ontdekt en herstelt met koningslinde en voorzien van klein infobord; Walle: historische waterscheiding zichtbaar gemaakt door herplant beukenlaan; Beukenlanen ten noorden, eikenlanen ten zuiden van Wall
N1.2 Opportunities to naturalise the course	N1.2.1 Measures taken to identify and minimise the required area of managed turfgrass	Observe, track and / or monitor golfer play	Nieuwe poelen op dekzand en in lengterichting beekdal aangelegd (passend bij identiteit); Door plaggen ontstaan extra heidevegetaties in diverse stadia en soortensamenstelling; Natuurrough wordt gefaseerd gemaaid waardoor meerdere maailijnen adviezen beheer en inrichting uit 'Hosper & Timmerman' zijn overgenomen en in gang gezet (taluds poelen verflauwen; poelen schonen met beleid; combinatie van maaien en begrazen in nat en droog schraalgrasland)
N1.3 Actively	N1.3.1 Projects to	Regularly review and follow a habitat	Baanbeheerplan (2014) goede leidraad voor beheer, met daarin

manage habitats for wildlife	manage habitats in the best way for wildlife and golf	management plan; Prioritise native species when planting and landscaping	visie gebaseerd op drie verschillende landschappen met eigen identiteit en biotopen die men wil versterken; Schapenbegrazing in combinatie met maaien ingezet op heide en schraalgrasland, ook begrazing in beekdal (lage druk, maatwerk, verschuiving naar winterbegrazing); beheer steeds meer gefaseerd en kleinschalig, ook op rough; Pijpenstrootje grootste probleem (oorzaak: gebruik van verrijkte grond tijdens de aanleg); Beheer volgens bestaande goedgekeurde Gedragscodes Natuurbeheer en Bosbeheer; Habitatkaart, beschermde soorten bekend (staan in inventarisatie 2018);
N1.4 Conserve key species	N1.4.1 Practical conservation measures for priority species		Vooraf beekdal herbergt veel zeldzaamheden waaronder blauwgraslandplanten (echt blauwgrasland is hier weinig kansrijk), grote boterbloem massaal, veenmoskussens lokaal; Dubbelloof en koningsvaren op steile taluds sloten in landgoedbos; Heide- en schraalgraslandsoorten op dekzand met o.a. paashaver en kraaiheide; Boomkikker (unieke waarneming 2018), ringslang, heikikker, poelkikker; Soortgerichte voorzieningen: nestkasten, ringslanghoop, poelen, takkenrillen; Tijdens broeden zwarte specht is omleiding geregeld CIP Overweeg de plaatsing van vleermuispalen (waarbij verschillende openingen op alle windrichtingen worden geboden), na onderzoek
N2 Turfgrass			
N2.1 Maintain optimum turf and soil health	N2.1.1 Appropriate turfgrass varieties adapted to climatic and other geomorphological factors	Select appropriate grass species for climate	Op alle spelonderdelen bepaalt agrostis het beeld; poa annuas vooral op greens; Herstel na droogte gaat moeizaam, op open plekken komen ongewenst grassen en kruiden; Doorzaaien ook niet altijd succesvol door droogte
	N2.1.2 Practices to maintain good soil structure and condition		Vernatting in winter versus verdroging in zomer vraagt om evenwicht en dat blijft lastig; Bodem oude voedselrijke holes wordt verbeterd door minder mest en meer bezanden.

	N2.1.3 Careful and responsible fertiliser application throughout the year to avoid over-fertilisation	Undertake soil tests and nutrient analysis	'Precision verification' met uitgekiende verhouding toegediende stoffen in vloeibare vorm; Klein deel organische mest; Toplaag wordt schraal gehouden door organisch stofgehalte beperkt te houden
N2.2 Prioritise mechanical maintenance	N2.2.1 Non-chemical pest, disease and weed management	Sharpen mowing blades; Remove surface moisture; Hand weeding	Regelmatig handmatig verwijderen onkruid fairways door leden; Knoflookextract op tees om engerling dieper in de bodem te houden;
N2.3 Use chemicals responsibly	N2.3.1 Application of chemicals only when necessary to prevent or cure defined / identified turf health issues	Establish patterns and levels of risk for pests and diseases; Scout the course daily for early signs of pests and disease; Accurate pest and disease identification; Map and track pest and disease hotspots; Establish pest and disease thresholds	Minder beregenen vanaf 2015 heeft weg vrij gemaakt naar afbouw chemische gewasbescherming; Laatste jaren geen chemische middelen gebruikt;
	N2.3.2 Application of chemicals with full safety precautions	Use only legally registered and approved products; Ensure staff are fully qualified and licenced to use pesticides; Regularly calibrate and test applicators; Use appropriate protective equipment; Dilute and dispose of leftover product on untreated areas of turf	Geen chemische middelen meer in voorraad; In 2020 nog wel herbiciden op fairways (toegestaan middel, in beperkte mate)
N3 Pollution Prevention			
N3.1 Prevent pollution across the entire site	N3.1.1 Practical measures to ensure pollution risks are minimised from golf course operations	Document procedures for emergency spill responses; Maintain mowing buffer zones around water and all ecologically sensitive areas; Maintain spraying and spreading buffer zones around water and all ecologically sensitive areas; Create a map / aerial visual reproduction, drawing etc of the course showing buffer zones and no-spray, no-spread areas.	Er worden nauwelijks nog chemicaliën gebruikt; Lekkages worden voorkomen door goed onderhoud; absorptie materiaal aanwezig; Bufferzones van 6 m rond water en kwetsbaar natuurgebied
	N3.1.2 Practical measures to ensure pollution risks are	Ensure all hazardous materials are safely and securely stored; Ensure compliance with all required	Er worden afbreekbare schoonmaakmiddelen gebruikt

	minimised from clubhouse operations	standards and systems for hazardous waste and wastewater discharge	
	N3.1.3 Practical measures to ensure pollution risks are minimised from maintenance facility operations	Ensure wash areas are on impermeable, leak-free surfaces; Mixing and loading of pesticides and fertilisers over an impermeable surface; Triple rinse pesticide containers and applicators	Wasplaats en tankplaats en ook verladen van gewasbeschermingsmiddelen en mest binnen in loods op vloeistofdichte vloer voorzien van opstaande rand, grasfilter en olie-/vetafscheider die is aangesloten op riool; dubbelwandig dieseltank 2000 liter voorzien van certificaat (d.d. 02-06-2014); Maaisel op betonplaten, verzameld gedurende half jaar aangevuld met maaisel van rough in najaar, waarna het 1x per jaar wordt opgehaald t.b.v. compostering; Onderzoek (of laat onderzoeken) of de betonplaten voldoende dicht zijn om percolaat vanuit maaisel te voorkomen; is dat onvoldoende dan mag het maaisel niet langer dan 3 maanden worden opgeslagen CIP Controles van vloeren in planning opnemen (1x per jaar zelf, 1x per 6 jaar extern)
	N3.2 Safely manage hazardous substances	N3.2.1 Legal compliance in the storage, handling, application and safe disposal of all hazardous substances	Maintain a register of hazardous materials available to authorised staff; Safe storage in secure and ventilated concrete or metal building; Sufficient storage capacity; Impermeable flooring; Spill containment kits present; Emergency wash area; Fire extinguisher in the immediate area; Secondary containment for fuel, either externally constructed, or integrally manufactured; Regular inspection of storage tanks
	N3.3 Responsibly manage waste / storm water	N3.3.1 Appropriate wastewater usage and discharge licences	Opslag gevaarlijke stoffen, gewasbeschermingsmiddelen en meststoffen voldoen aan wet
		Wastewater discharge licence; Appropriate treatment of machinery wash water (impermeable surface, oil / grease / clipping separation)	Grijs water van clubhuis, loods en wasplaats naar openbaar riool, via vet- en olieafscheiders; Sanitair op de baan (2019) met zonnepaneel en afvoer van afvalwater volgens IBA (voorbehandeling, biologische zuivering via rietveld en nabehandeling waarna infiltratie in de bodem of lozing op oppervlaktewater)

RESOURCES

R1 Water

Objectives	Requirements	Mandatory Practices	Verifier Notes
R1.1 Minimise water demand	R1.1.1 Measures to reduce the need to consume water	Target irrigation to essential playing surfaces only	Berekening van alleen greens en tees (3,2 ha) op basis TDR waardoor beperkt waterverbruik (gemiddeld 5000 m3); fairway berekening alleen bij uitzondering om grasmat te behouden (hoofdleiding berekening wordt binnenkort vervangen waarbij ook fairwayberekening mogelijk wordt); Afspuiten machines met grondwater, bij droog weer met lucht;
R1.2 Maximise water efficiency	R1.2.1 Practical measures to use water more efficiently on the golf course	Conduct regular irrigation performance checks; Provide staff training on efficient irrigation practices; Ensure effective application of water to target areas; Ensure irrigation schedules are informed by weather patterns and soil moisture analysis	Natte fairways zijn gerenoveerd, bv hole 10, door beperkt ophogen en in herfst diepe beluchting toe te passen; wetting agents toegepast
	R1.2.2 Practical measures to use water more efficiently in buildings	Audit water use regularly; Review bills frequently and look for irregularities; Encourage water-saving practices amongst staff and visitors; Categorise and track water consumption	Water-audit bij bouw clubhuis en driving range; meerdere meters; Maatregelen besparing: bewegingscensoren, waterbesparende douchekoppen (in voorbereiding: zuinige vaatwasser) CIP Neem maandelijks waterstand op zodat onverwachts hoger verbruik tijdigesignaleerd wordt
R1.3 Source water responsibly	R1.3.1 Measures towards alternative, lower quality sources of water	Ensure appropriate water abstraction permit and reporting, as required	Overleg met Wetterskip Fryslân over toekomst waterbeheer en maatregelen om droogte te bestrijden, zoals vasthouden water in bosvakken als buffer; Water bufferen is echter lastig gezien de keileemlaag waardoor het systeem een schotelvorm heeft; bij bufferen is schotel snel

			vol met natte fairways tot gevolg, bij benutten buffer is schotel snel leeg en dan direct droogte ('alles of niets');
R2 Energy			
R2.1 Reduce energy demand	R2.1.1 Measures to reduce the amount of energy consumed in course maintenance	Minimise areas of managed turf to reduce mowing, irrigation, and turf inputs	Maaifrequentie neemt af door strategie van lage bemesting; Machinepark in eigen beheer en onderhoud, waarmee transport beperkt wordt; Voortgaande oriëntatie door club op machines die duurzaam worden aangedreven; Pomp frequentie gestuurd (verbruik niet bekend)
R2.2 Maximise energy efficiency	R2.2.1 Measures to use energy and fuels more efficiently in buildings	Audit energy use regularly; Regularly review bills; Categorise and track energy consumption	In huidige energie-audit voor clubhuis is effect eigen winning van zonne-energie nog niet meegenomen; daarom nulmeting gestart om beter te kunnen sturen: clubhuis is goed geïsoleerd (muren, dak, ramen); sensoren, timers, led-verlichting in clubhuis en gebouw driving range; driving range verwarmd door infrarood panelen;
R2.3 Source energy responsibly	R2.3.1 Measures to source alternative, renewable forms of energy	Determine potential sources of renewable energy in the area and on-site, through renewable energy providers	De installatie van 320 panelen op dak driving range (2019) levert een enorme besparing op aan inkoop van energie en vermindering van de footprint; in eerste volledige meetjaar wordt netto meer geleverd dan gebruikt; Onderzoek naar zonnepanelen op loods greenkeeping is gestart; NB: alle energieverbruikcijfers zijn lager dan gemiddeld voor vergelijkbare situaties
R3 Materials			
R3.1 Reduce materials demand	R3.1.1 Products and materials selection based on necessity, including opportunities for recycled, reused and locally sourced alternatives	Undertake a review of materials consumed	Alleen bemesting op tees en greens ('precision verification'); Eigen hout benut en verkocht, waarmee jonge aanplant laanherstel gefinancierd

R3.2 Purchase responsibly	R3.2.1 Practical use of an ethical / environmental purchasing policy	Adopt a sustainable, or ethical / environmental purchasing policy to maximise the use of locally sourced goods and goods made from recycled, recyclable and certified materials	Golfclub werkt nauw samen met vijfsterrenhotel Landgoed Lauswolt (green key goud); Beiden geven duurzaamheid hoge prioriteit; Geen gezamenlijke inkoop met hotel (beide zijn zelfstandige ondernemingen met eigen verantwoordelijkheid) maar wel overlap in leveranciers, waardoor minder transport; Club heeft regelmatig overleg horeca over duurzaam en lokaal inkopen; Alle inkoop door de club wordt aan duurzaamheid getoetst
R3.3 Reuse and recycle	R3.3.1 Waste stream separation for maximum recycling and re-use opportunity	Demonstrate waste separation, reuse and recycling; Track how much waste goes to landfill, or is reused / recycled	Jaarlijks 2500 kg afval, waarvan 750 gerecycled (er wordt niet gescheiden opgehaald waardoor zelf gft en pmd scheiden niet zinvol is); Blad wordt in bos verspreid; gras en grond gaat naar composteerbedrijf; CIP Stel plan op voor het inzamelen van afval op baan; indien zinvol - en dat is afhankelijk van systeem van afvalverwerker - gescheiden inzamelen
R3.4 Demonstrate legal compliance	R3.4.1 Compliance with all local and regional waste management regulations	Use authorised waste and recycling contractor for general, hazardous, industrial and green waste	Inzamelen door erkende afvalverwerker (Renewi) met de vereiste certificaten; Alle afvalstoffen worden volgens wettelijke voorschriften bewaard en afgevoerd

COMMUNITY

C1 Outreach

Objectives	Requirements	Mandatory Practices	Verifier Notes
C1.1 Diversify access and provide multi-functionality	C1.1.1 Social and recreational activities at the facility		Wandelpaden en fietspaden sluiten aan op netwerk omgeving; Welkomstborden bij ingang; clubhuis (horeca, ruimten) niet open voor niet-leden of andere organisaties (volop mogelijkheden in hotel of dorp vlakbij); Informatieborden fauna/vogels/historie op strategische plaatsen voor golfers én wandelaars;
C1.2 Provide for volunteering and charity	C1.2.1 Opportunities available for volunteering and support of charities and good causes		Golfclub geeft aan goede doelen en heeft veel actieve en betrokken vrijwilligers
C1.3 Establish active community partnerships	C1.3.1 Positive and constructive engagement with neighbours, the local community and other groups	Create a 'sustainability working group'	Goede contacten met Bosgroep Noord, Wetterskip Fryslân, provincie, gemeente; Landgoed Lauswolt en golfclub ('beste golfresort in Nederland') versterken elkaar; Samenwerking vogelwerkgroep tijdens Bird Watching Day; GEO is vast onderdeel van beleid en goed verankerd in de club (zie organigram); GEO commissie bestaat uit 7 leden met ieder een eigen kennisgebied; Headgreenkeeper zeer betrokken en staat in nauw contact met bestuur, cursuscommissie, natuurcommissie en de coördinator van de GEO commissie; dit werkt uitstekend

C2 Golfers & Employees

C2.1 Improve health and wellbeing	C2.1.1 Benefits to human physical and mental health from golf and facility activities		Degelijk calamiteitenplan door club zelf gemaakt; Meldingen van incidenten bij administratie of horeca, terugkoppeling aan bestuur;
-----------------------------------	---	--	--

			Marshalls vervullen belangrijke rol hierin, aed op buggy, bhv; Schuilhutten voorzien van bliksemafleiders en instructies; Totaal loop je 10 km door een stil en groen landgoed (bij 18 holes): op zich al een fysieke gezonde bezigheid!
C2.2 Be open and inclusive	C2.2.1 Inclusivity and diversity in membership and visitor policies	Demonstrate inclusive policies for members and visitors	Nieuwe leden iedereen welkom, aparte commissie introductie nieuwe leden, warm ontvangen
C2.3 Employ fairly and safely, and provide career opportunities	C2.3.1 Ethical and legal employment, working conditions and professional development	Follow all relevant national legislation and best practice for employment, health & safety etc	Club heeft totaal 10 mensen in dienst; 5 mensen zorgen voor onderhoud van de baan; werkervaringsplaatsen bij greenkeeping en clubhuis; Leerbedrijf met 2 mensen in interne opleiding (assistent headgreenkeeper en een specialist boomverzorging/vta), waardoor beheer gewaarborgd is; Horeca is zelfstandig bedrijf
C3 Communications			
C3.1 Engage golfers and members	C3.1.1 Communications activities that raise awareness and understanding amongst members and visitors	Provide information on the facility's sustainability commitments, actions, or achievements	Groot aantal vrijwilligers is beste basis voor communicatie en betrokkenheid: zij zitten in commissies, of werken samen aan boompjes trekken, fietsenstalling bouwen, onderhoud clubhuis, onkruid verwijderen op de fairway; Borden op de baan op zorgvuldig uitgekozen plaatsen voor golfspelers en wandelaars; Baanboekje voorzien van informatie flora en fauna; wandelingen op de baan; Grote belangstelling vogelteldagen; CIP Communicatie is aandachtspunt in beleidsplan (verbreden van GEO-gedachte, nog meer draagvlak voor GEO-beleid en kanaliseren van meningen van leden)
C3.2 Celebrate and promote sustainability	C3.2.1 Activities that raise awareness and engage people in the wider community	Provide evidence of external communications and community engagement	Hotel en golfclub profileren zich gezamenlijk naar buiten, naamsversterking én kwaliteitsversterking; gasten verwachten hoge kwaliteit; Toegankelijke en informatieve website (koppeling vanuit landgoed lauswolt naar golfbaan) met aandacht voor GEO en een mooi opgebouwd archief van nieuws headgreenkeeper themadagen, open dagen, lezingen ecooloog;

			Bijzondere waarnemingen worden gedeeld via website, op het scherm in de hal en via door leden aangelegde fotoverzameling
--	--	--	--

Golf and Sustainability

Among all sports, golf has a particularly close relationship with the environment and communities, golf facilities can bring many benefits to people and nature - from the protection of greenspace and conservation of biodiversity; healthy recreation for all ages; local supply chains; and jobs, tourism and other forms of economic value.

Adopting a more sustainable approach is also good for golf. It's about presenting a high-quality golf course and providing a memorable experience in natural surroundings. It's about being as efficient as possible. And it's about supporting the community in a range of ways that bring increased recognition, respect and contact.

At a broader level, it's important that golf credibly demonstrates its commitment, and its social and environmental value – strengthening the sport's image and reputation for the long term.

Golf facilities that participate in OnCourse®, an international sustainability initiative assured by the non-profit GEO Foundation, are taking a comprehensive approach and striving to be leaders in the community.

Find out more at www.sustainable.golf